

TRANSHÜMANİZM VE İSLAM

Abdal Hakim MURAD¹

<https://www.youtube.com/watch?v=pz47KBGqgac>

Düzenleyen^(*): Kadir AVCI

3-4 yıl önce yayınlanan bir kitapta Alman filozof Habermas, kendisinin, "felsefenin sonu", "fikirlerin sonu" olarak ifade ettiği konu hakkında ilgi çekici şu gerçekliği düşünmeye dalarak fikir yürütüyordu. Tüm geçmiş nesillerde insanoğlu, kendisinin ve dünyanın anlamını ararken bir şey sabitti, o da insanın kendisi. Tanrı ya da tanrılar üzerine fikirler değişebiliyordu, dünyanın anlamına ya da ölüm sonrasında ait fikirler, erdemlerin ve kusurların listesi, bunların hepsi tartışılabilir ve öznel. Âdem (aleyhisselam)'ın nesilleri boyunca hep tartışıldı. Ama herkesin ortak kanaati, gözlemlenen ortak şey temelde hep aynıydı. İnsanoğlunun değeri hep aynıydı. Habermas, sonrasında fikir yürütmeye devam etti. -Bizimkisi artık söz konusu olması gerekli olan nesil değildir- bizimkisi oldukça kapsamlı bir şekilde değiştirilebilen bir nesildir, öyle ki tüm eski (dini veya seküler) kanaat biçimleri kendilerinin feci bir biçimde sorgulanacağını kabul ederler. Ve Habermas şunu söyler temel olarak: Transhumanizm geleneksel inanış biçimlerinin hepsinin sonunu getirecek. Çünkü biz önceden hep varsayıyorduk ki, beynimizdeki bilinç aynıydı. Ve tüm insanlık ırk ya da muhtemelen cinsiyet farklılıkların-

---

¹ Cambridge Muslim College'in dekanı olan Abdal Hakim Murad'ın dilimize de çevrilmiş bir çok kitabı bulunuyor. Özellikle İslam ve İslam Hıristiyan ilişkileri üzerine çalışan, Shaykh Abdal Hakim Murad her yıl yayınlanan en etkili 500 Müslüman kitabında 50. Sırada yer almıştır.

^(*) Bu yazılar Prof. Dr. Abdal Hâkim Murad'ın Youtube'daki bir videosunu altyazılarının deşifresi ile oluşturulmuştur. Konuşmanın tabiatından ileri gelen vurgular, duraksamalar yazıya aktarırken cümlenin bazen anlamsız bir hale gelmesine sebebiyet verse de bunlar mümkün mertebe tarafımızdan düzeltilmeye çalışılmıştır.

dan bağımsız bir biçimde birbirleriyle iletişim kurabiliyordu, iyi hayat, anlam, hakikat ve mutlak hakkındaki fikirlerini paylaşabiliyorlardı. Gitgide insanoğlu bunu yapamaz olacak, Neden? Kendimizi değiştirebilme kapasitemizden ötürü. Sadece genetik temelimizi anlamakla kalmıyoruz, onun üzerine git gide hâkimiyet de kuruyoruz. Yasalar genetik bilimdeki birçok uygulamayı sınırlıyor, ama modern bir üniversitede çalışan herhangi bir kişi şunun farkında, büyük sorular soruldu ve cevaplandı.

Transhumanizm ihtilafı ama hep manşetlerde, günün en önemli olayı. Biz ahlaki olarak nereye kadar hak sahibiyiz ve hatta mecburuz? Sadece hastalıklara tedavi bulmaya, hatta onların bir daha ortaya çıkmayacaklarına emin olmaya. Hasta olan, büyüyen ve ölen insanlar olarak nereye kadar yasal olarak insanın koşullarının temel cihazlarının türün sürmesini sağlayan altyapısını deneyip değiştirebiliriz? Yaşlanma genini tespit edebiliriz, bu yeni doğan bir çocukta bunu engellememiz anlamına mı gelir? Böylece herkes uçak kazasında ya da doğal bir afette ölmedikçe bin yıl yaşayabilir. İnsan hafızası hakkındaki keşiflerin sonuçları nelerdir? Unutkanlığın genetik temelini tespit edersek, bunu ortadan kaldırmalı mıyız? Herkesin fotoğrafik hafızası olmalı mı? Bizim agresif davranışların genini tespit edişimizin temeli nedir?

Giderek artan ve çarpıcı şekilde deterministik bir biçimle, modern nörobilimciler şunu söylüyor, insanın kusurları, dölllenme anındaki uygunsuz genetik karıştırmanın bir sonucudur. Bu ahlaki hayatımızın DNA ve kromozomlara düşürülme yolu. Bunların hepsi sorunlu konular. İki şekilde sorunlular. İlk olarak eğer Habermas haklıysa ve insan türü bir ya da iki nesil sonra artık var olmayacaksa, yerine bizim tasarladığımız, çok farklı çok daha iyi bir şey gelecekse ruh ve beden arasındaki bağıllık sonsuza değin ayrılacak. Yakın bir zamanda bir Müslüman genetikçi bana geldi ve şunu söyledi, Pentagon onu insan geninin, balık geniyle birleştirilmesi konusunda bir araştırma yapmak için istiyormuş. Su altında nefes alan asker üretilip üretilmeyeceğini görmek istiyorlarmış. Aslında bunu yapmak yasadışı ama onlar teorik çalışmanın yapılmasını istiyorlar. Eğer sürekli değişen kamuoyu sayesinde kanunlar değişirse, bunu ilk yapan olmak istiyorlar. Bu aynı zamanda elverişli bir soru, fıkıh açısından. Varsayalım ki su altında yaşayabilen ve nefes alan akıllı bir yaşam formu var. Bunun fıkhi sonuçları neler olacak? Böyle bir kişi nasıl abdest alacak? Böyle bir kişi Ramazan'da nasıl oruç tutacak? Bu kişi için Hac nedir? Şunu itiraf etmeliyim böyle bir kişi için bir cevap için başlangıç noktam bile yok. Gitgide manşetleri okuyan, dünyada neler olduğunun farkında olan eğitimli Müslümanlar olarak, günümüzün büyük olayının iddia edilen medeniyetler çatışması ya da İslam-Batı karşıtlığı olmadığını görüyoruz. Bunlar kenardaki gösteriler. Asıl konu geleneksel insanlık tamamıyla eşi benzeri görülmemiş şekilde kendi türünü değiştirme becerisiyle karşı

karşıya. Böylece başka bir şey ortaya çıkacak ve herkes bunun önümüzdeki 20-50 yıl için en önemli şey olduğunun farkında. Bununla başladım, çünkü biliyoruz ki bizim durumumuzda İslam şeriatı ve Seçilmiş Kişi'nin (sallallahü aleyhi ve sellem) sünneti bizim bedenimize ve doğal dünyaya bağlılığıyla ilgili. Muhtemelen önümüzdeki 20-30 yıl tartışmalı konularda kanaatimiz sorulduğunda, Müslümanların diğer dinlerin inananlarından daha fazla sorunlu konuları olacak. Bedeni reddeden dinlerin inananlardan, Hristiyanlığın birçok biçimi, Budizm'in birçok biçimi gibi, bedenin geride bırakılması gereken fiziksel bir biçim, bir hapishane olduğu dinler. Ama bizim dinimiz İslam bağlamında, bizim var olma mesnedimiz bedenden geliyor, Beden, ruhun serbest kalması için geride bırakılacak bir kafes gibi görülüp, buradan hakikatimizin çıkacağı bir şey değil.

Oldukça ciddi sorunlar olacak ve akıllı Müslümanlar her gün hakkında hiçbir şey yapamayacağımız, kanaatlerimizin az geldiği siyasi manşetlere bakmak yerine, bu derin sorunlar hakkında düşünecekler. İslam, aşırı İslam, ılımlı İslam ya da herhangi bir İslami taraftan gelmeyen, ama modern dünyanın içinde var olan aşırılıktan gelen sorunlar. Herhangi geçmiş bir neslin hayal edeceğinden daha şiddetli bir aşırılık. Öyle mutlak bir aşırılık ki, ortak kanaat olarak kendi türünü bitirip, yerine kendisinin muhtemelen daha iyi olduğuna karar verdiği bir şeyi koyabiliyor. Bu konuda, bu gerçeklikte derin düşündükçe, Sünnet'in manasını düşünmemiz gerekiyor. Eğer dünyadaki diğer dinlerin manzarasına bakarsanız şunu görürsünüz, kurucularının ortaya koyduğu salâhiyet modeli hakkında hepsi ortaya çok farklı kanaatler koyuyorlar. Bunu söylemek genelleme gibi olabilir, ama sanırım kimse karşı çıkmayacaktır, ama İslam söz konusu olduğunda, kurucusuna uymak/taklit etmek, kurtuluş ve ruhani özgürlük açısından diğer dinlerde olduğundan çok daha fazla hassastır/önemlidir. Hristiyanlar "İmitatio Christi"yi "İsa gibi ol"u öne sürebilirler, "İsa olsa ne yapardı?" Museviler peygamberleri Musa(aleyhisselam) tarafından temsil edilen Torah yolunu öne sürebilirler. Budistler kendilerine tarihi Buda tarafından ortaya koyulan sekizli aşamalı yolu model alabilirler ve terketme üzerine olan hayatı bir bakıma takip edilebilir. Ama İslam'daki Sünnet'te bulduğumuz detaylar, herhangi bir büyük dünya dini ile paralellik göstermiyor. Durum şu ki, fıkıh genetik olarak değiştirilmiş insanlarla karşılaştığında ve felsefi düşüncenin sayıca üstünlüğü karşısında şaşkına dönecek. Muhtemelen bu böyle olacak, çünkü kanserden kurtulabilirsiniz, tüm rahatsızlıklardan kurtulabilirsiniz, insanların daha iyi görmelerini sağlayabilirsiniz, bir şeyi unutmalarını ortadan kaldırabilirsiniz, kaçınılmaz bir biçimde bu gibi şeyler gerçek olacak, çocukları için seçilecek şeyler olacak. Fıkıh adamları bununla ilgilenirken şunu göreceğiz, bazıları buna uyacak ve İslam hakkında sıradan anlamsız söylemlerde bulunacaklar. Mo-

dern din olarak İslam, bilim dini, ilerleme dini gibi tarihimizde daha önce duymadığımız anlamsızlıklar. Ama birçoğu ümitsizce biçim değiştirecekler. Ama bir de fikir birliği ve bir çoğunluk bulacağız, bunlar: “Hayır, biz fıkıh kitaplarını geçersiz kılmaya yetkili değiliz.” diyecekler. Biz kendimizi abdestin, guslün, Ramazan'ın ve bunun gibi konuların ruha olan etkisinin olması gerektiği gibi olamayacağı şekilde değiştiremeyiz. Biz bilim yoluyla İslam'ın beş şartını feshedemeyiz.

Neler olacağını lütuf olarak verilen en derin içgüdülerimizle sezebiliyorum. Bu büyük bir kriz olacak, çünkü bu 50 yıl içerisinde insanların şimdi olduğundan daha fazla ayrışacağı anlamına geliyor. Tıpkı şimdi olduğu gibi, temel olarak %75'lik bir kısım var, bunlar ya gelişimin sonucu durumundalar ya da gelişim yolundalar, dünya algıları da aydınlanmacı seküler bir halde. Onlar için Tanrı haftada bir kerelik. Ve %25'lik kısım ise buna karşı duruyor ve şunu söylüyor, hayır durun buna inanmıyoruz, biz kutsal olanın kendisinin hayatın her boyutunun parçası olması gerektiğini düşünüyoruz. Kamusal hayatın olduğu kadar özel hayatın da. Çoktan gördüğümüz bu ayrım, günümüz dünyasındaki ayrım, kendisini insanların fiziksel halleriyle ortaya koyacak, beyan edecek. Gitgide artan genetik mühendislik ürünü "transhuman"lar ile Ümmete hayretle ve islamofobik küçümseme ile bakacaklar. Tahmin ediyorum ki (ümmetin) çoğunluk kendi çocuklarını süper insan nesli için mühendislik ürünü yapmayacaklar, böylece şeriat ve fıkıh kitaplarının bir bölümünü feshetmeyecekler. Günümüzde gördüğümüz, çok daha büyük bir çatışmanın ya da bölünmenin girişidir. Bazen düşünüyoruz, neden manşetlerde hep biz varız, neden hep biz, son dakika konusu yine bizimle ilgili diye, ama eğer düşünürseniz bu kaçınılmaz. Çünkü eğer benim gördüğüm gibi Hazreti Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem) son kurtuluş gemisi, eve son otobüs ise, önünde daha büyük bir dini akım olmayacak. Gerektiği gibi kendi içerisinde kendisini sekülerlik virüsüne karşı oldukça dirençli kılan bir aşılama var, Bu bir tesadüf değil, tarihteki son din aynı zamanda modernitenin en çok mücadele ettiği din. Bu bir kaza değil, bu olması gereken bir şey. Çünkü iç metabolizmamızda bir hayat biçimi, görülmeyene karşı bir yaklaşım var. Bu da ilahi olarak biçimlendirilmiş ve tasarlanmış, bizim cismani zamanımızda kutsal olan ile bağlantı kurmamıza olanak verecek şekilde.